Orientering og vejledning om samarbejde mellem musikskoler og folkeskoler i medfør af folkeskolereformen

Gensidig forpligtelse til samarbejde

Den gensidige forpligtelse til at samarbejde er både skrevet ind i musikloven og folkeskoleloven. Konkret står der i musikloven, at:

"kommunale og kommunalt støttede musikskoler skal indgå i samarbejder, herunder partnerskaber, med kommunens folkeskoler, der kan bidrage til at opfylde såvel musikskolens som folkeskolens formål og folkeskolens mål for fag og obligatoriske emner, herunder musik"[1].

I bemærkningerne til Lov om ændring af lov om folkeskolen står, at:

"kommunens folkeskoler [skal] efter den foreslåede bestemmelse indgå i samarbejder, herunder i form af partnerskaber, med kommunale og kommunalt støttede musikskoler og ungdomsskoler, der kan bidrage til opfyldelsen af folkeskolens formål og mål for fag og obligatoriske emner"[2].

Endelig står der i bekendtgørelse om musikskoler, at:

"musikskolens ledelse er ansvarlig for etablering og opretholdelse af samarbejde med grundskolen"[3].

Den gensidige forpligtelse til samarbejde gælder for musikskolernes musikundervisning. Der stilles ikke krav om et samarbejde i forbindelse med musik- og kulturskolernes undervisning i andre kunstfag, som tilbydes i regi af kulturskoler eller musiske skoler. Denne undervisning er alene omfattet af folkeskolens generelle forpligtelse til at indgå samarbejde med kultur- og foreningslivet.

Samarbejdet mellem musikskoler og folkeskoler skal som udgangspunkt omhandle:

- tilrettelæggelse af undervisningen med det formål, at begge skoleformers respektive mål for undervisningen fremmes, og undervisningen fortsat kan gennemføres på bedste vis
- musikskolernes medvirken i folkeskolens undervisning i musikfaget
- musikskolernes medvirken i musikfagets understøttelse af folkeskolens øvrige fag.

Samarbejdet kan dog indeholdes i alle de tilbud, som musikskolen kan eller skal tilbyde i henhold til musikloven og bekendtgørelsen om musikskoler (se musiklovens § 3 a og kapitel 1 i bekendtgørelse om musikskoler). Samarbejder og partnerskaber kan dels

[1] Musiklovens § 3, stk. 3.
[2] Lov om ændring af lov om folkeskolen, LF 51, bemærkninger til pkt. 4.
[3] Bekendtgørelse om musikskoler § 12, stk. 1.

vedrøre dele af de undervisningsopgaver, som skal supplere og støtte op om undervisningen i folkeskolens fag og obligatoriske emner, dels tjene som inspiration og supplement til den fagopdelte undervisning.

Formålet med indførelsen af de nye regler er at skabe mulighed for, at musikskolerne kan bidrage til opfyldelsen af folkeskolens mål for musikfaget. Dette kan fx ske ved, at musikskolens undervisningstilbud og lærerkræfter anvendes som inspiration og supplement til folkeskolens egen musikundervisning og herigennem støtter op om folkeskolens mål for fag og obligatoriske emner. Der kan både være tale om tilbud, der henvender sig generelt til eleverne i folkeskolen, og tilbud, der henvender sig til mere specifikke elevgrupper. Endvidere kan der være tale om ganske korte eller længerevarende forløb inden for folkeskolens musikfag.

Formålet med kravet om samarbejde er desuden at sikre, at både musikskolens og folkeskolens undervisning af eleverne kan gennemføres på bedste vis. Med indførelsen af den forlængede skoledag er der behov for, at folkeskole og musikskole samarbejder om tilrettelæggelse af undervisningen, således at eleverne fortsat har mulighed for at modtage musikskoleundervisning, f.eks. i forbindelse med tilrettelæggelse af elevernes skoleskemaer, anvendelsen af lokaler og andre praktiske forhold i den sammenhæng.

Kommunalbestyrelsen samt musikskolens og folkeskolens ledere fastlægger omfang og rammer
Det er op til den enkelte musikskoles leder at beslutte omfang og nærmere vilkår for musikskolens samarbejder med kommunens folkeskoler. Dette skal dog ske inden for de af kommunalbestyrelsen eller musikskolebestyrelsen fastsatte vedtægter for musikskolen. Fastlæggelsen af omfanget og rammer for musikskolens samarbejde skal ske under hensyn til musikskoleledererens administrative og pædagogiske ansvar i forhold til musikskolens virksomhed, hvilket er fastsat i musiklovens § 3 a og bekendtgørelse om musikskoler §§ 1 og 2.

Tilsvarende er det den enkelte folkeskoles leder, der inden for de af kommunalbestyrelsen og skolebestyrelsen fastsatte rammer og principper beslutter, under hvilke nærmere omstændigheder og i hvilket omfang folkeskoleskolen skal indgå samarbejder med musikskolen. Denne beslutning træffes under hensyn til skoleledererens ansvar for kvaliteten i undervisningen, hvilket er fastsat i folkeskolelovens § 2, stk. 2.

Der kan ikke opkræves forældrebetaling for musikundervisning eller andre aktiviteter, der foregår i og på vegne af folkeskolen, da det er gratis at gå i folkeskolen. Dette forhindrer dog ikke musikskolen i at opkræve forældrebetaling for musikskolens musikundervisning, som eleven har fået fri fra skole til at deltage i, uanset at musikundervisningen er placeret indenfor det tidsrum, hvor eleven normalt ville gå i skole.

Ansatte i musikskolen kan – i begrænset omfang – varetage undervisning i folkeskolen
Der er indført en ny bestemmelse i folkeskoleloven, som gør, at folkeskolens leder som led i de samarbejder omkring Den Åbne Skole, der er nævnt ovenfor, kan beslutte, at

personer, der ikke er ansat ved kommunens skolevæsen, i begrænset omfang kan varetage undervisningsopgaver i folkeskolen[4]. Dette kan være i fag og obligatoriske emner som i den understøttende undervisning.

Uddannelseskvalifikationskravene til undervisere i folkeskolen finder ikke anvendelse i dette tilfælde, det er dog en betingelse, at vedkommende har de relevante kvalifikationer til at varetage de pågældende undervisningsopgaver.

Dette gør, at der nu er mulighed for, at musikskolens ansatte i begrænset omfang kan varetage undervisning i folkeskolen.

Fri fra folkeskolen til undervisning i musikskolen

I folkeskoleloven er der ligeledes indført en ny bestemmelse, som gør, at skolens leder – efter anmodning fra forældrene – kan tillade, at en elev i begrænset omfang opfylder sin undervisningspligt ved at deltage i undervisning i en kommunal eller statsligt støttet musikskole[5].

Med betegnelsen "kommunal musikskole" henvises til den musikskole i kommunen, som kommunalbestyrelsen i henhold til musikloven er forpligtet til at drive enten som en kommunal institution eller en selvejende institution med kommunalt tilskud.

Med betegnelsen "statsligt støttet musikskole" henvises til musikskoler, som modtager tilskud via Statens Kunstfond.

Fritagelse kan bevilges af skolelederen til de elever, som måtte ønske det, og i det omfang, det er muligt i forhold til planlægningen af den længere skoledag.

Det er skolelederen, der vurderer, om det er fagligt forsvarligt, at en elev i begrænset omfang ikke deltager i den almindelige undervisning og i forhold til hvilke dele af skoledagen det i givet fald mest hensigtsmæssigt kan finde sted.

Fritagelsen kan alene gives i tidsmæssigt begrænset omfang for den enkelte elev. Denne begrænsning hænger sammen med skolelederens vurdering af, hvad der er fagligt forsvarligt i forhold til den pågældende elev. Det kan således ikke angives præcist, hvor grænsen går, da det afhænger af en konkret vurdering. Det vil dog i udgangspunktet typisk dreje sig om en enkelt lektion om ugen til musikskoleundervisning.

Musikskolen kan som hidtil opkræve betaling for musikskolens egen musikundervisning, uanset at den er omfattet af den foreslåede bestemmelse, og dermed kan foregå i den tid, hvor eleverne ellers skulle have været i skole.

[4] Folkeskolelovens § 3, stk. 5 samt § 30.
[5] Folkeskolelovens § 33, stk. 9 samt § 44, stk. 2.

Skolebestyrelsen fastsætter principper for adgangen til at opfylde undervisningspligten ved deltagelse i undervisning i en kommunal musikskole.

Refusionsordningen på musikskoleområdet

Der ydes i dag – i henhold til musikloven – delvis refusion af kommuners udgifter til lærerløn i forbindelse med driften af musikskoler.

Som konsekvens af det nye samarbejdskrav vil musikskolerne fremover indgå i et tættere samarbejde med folkeskolen om såvel musikskolens som folkeskolens undervisning.

I den forbindelse skal det pointeres, at der som hidtil fortsat ydes refusion af udgifter forbundet med musikskolens egne undervisningsaktiviteter (hvor eleverne er tilmeldt på musikskolens gældende vilkår, lærerne ansat i musikskolen, og undervisningen indgår som en del af musikskolens budget), også selvom undervisningen som følge af den længere skoledag måtte blive placeret inden for folkeskolens skematid eller foregå på folkeskolen.

Der ydes dog ikke refusion af undervisningsaktiviteter udført *på vegne af* folkeskolen eller en anden institution. For så vidt angår folkeskolen betyder dette, at der ikke ydes refusion af udgifter, i tilfælde hvor musikskolen varetager folkeskolens lovpligtige musikundervisning i enten den obligatoriske musikundervisning i 1.-6. klasse, musik som valgfag eller musik i den understøttende undervisning Ved den obligatoriske undervisning i 1.-6. klasse, musik som valgfag og musik i den understøttende undervisning forstås den undervisning, som folkeskolen har tilrettelagt, med henblik på at opfylde bestemmelserne i folkeskoleloven. Det bemærkes, at der ikke kan opkræves elev betaling for denne type af aktiviteter, da det er gratis at gå i folkeskolen.

Som følge af denne refusionsmæssige sondring vil der i musikskolernes budgetter og regnskaber fremover være behov for en tydeligere adskillelse mellem musikskolens egne undervisningsaktiviteter og nye musikundervisningsaktiviteter, som opstår i medfør af det udvidede samarbejde mellem folkeskoler og musikskoler.

Med henblik på at tydeliggøre dette udarbejder Kulturstyrelsen en ny budget- og regnskabsmodel og regnskabsinstruks gældende fra 2015. Materialet vil blive lagt på Kulturstyrelsens hjemmeside september 2014.